

vermes, *Crinon* Galli appellant, qui pellem suffodientes eo pueros incommodo afficiunt, ut cibo quidem & somno refici, proficere verò quidquam non sinant. Horum figura oculorum iudicio brevem rudemque crinem vel setam suillam exhibet, cum scilicet loci calor & mellis affricus vermes illos in lucem extruserint. Oculis microscopio instructis cernuntur; colore sunt cinereo, longioribus cornibus, amplis oculis & rotundis, caudâ oblongâ, & in extremitate villosâ. Plerumque musculofas dorfi, scapularum, furarum partes infestant, pruritusque fixum in epidermi, clamores, vigilias, agitationem in pueris inducunt. Huic incommodo infirmiores & delicatuli infantes potissimum obnoxii sunt. Figuram autem utriusque, de quibus egimus, insecti, qualis per microscopium cernitur, videsis are incisam in Actis Eruditorum Lipsiensibus.

Febres, quas putridas vocant, ex vermibus, & eâ, quam appellant putrefactione animata plures accersunt; ex putri enim massâ, inquam, ebulliens vermium turba totum excurrunt corpus, aculeis suis carnem transfodientes, eaque omnia inducentes incommoda, quæ in febribus cernimus. Vermibus scaturire variolorum pustulas ope microscopii Berillus deprehendit; sicut & Petrus à Castro in luc. Neapolitana bubones contagiosos vermium fuisse scatebras oculatus testis affirmavit.

Quid cancer morbus? nonne vermes sunt, qui è morticino ulcere ebullientes, novos ex se foetus emittere, novas corrumpere partes nunquam desistunt? Quid pestis? nisi venenum seu insecta quædam, juxta nonnullorum Medicorum doctrinam, per aera diffusa, quæ per canalem respirationis in animalia sese insinuare, totumque corpus, sanguinem, nervos, partes solidas turbare noverunt? Hanc iniverunt rationem Physici recentiores, ut epidemiorum morborum contagionem explicarent; rati nimirum ex bubonibus contagiosis insecta quædam alis instructa in circumfusum aerem erumpere, quæ adstantes dum invadunt, in vesico simul morbo occidunt. Hæc exactissimis experimentis comperisse se sanctè affirmant.

Prosper Alpinus (i), qui Aegyptios morbos sedulo examine discussit, autumat lepram, quo morbi genere plures è foete homines afficiuntur, ex eo potissimum inducendam, quod putrescentibus & corruptis aquis in potum utantur, visitent verò carnibus boum, cameli, sicut & piscium sale maceratis jam computrescentibus, quos lacunosâ quædam aquæ sufficiunt; nec modicè conferre ad lucem illam alendam, censet corruptum quendam & sale maceratum caseum, cujus vilissimum pretium egenos quosque homines invitat.

Quæ cum ita sint, validum pro veritate nostri systematis argumentum deducitur; quemadmodum enim varia hæc morborum genera ad unam eandemque vermium causam referenda sunt, ita planè lepram à vermibus repetere non incongruum arbitramur. Sed ut rem in apert-

tam veritatis lucem ponamus, ejus morbi effectus omnes ex eadem causâ commodè derivari posse demonstrandum suscipimus.

Lepræ morbus, ex Medicorum doctrina, non totum simul hominem corripit, sed pedetentim gliscens, ad eum morbi statum evadit, cujus indolem virulentam latè supra descripsimus. Primò leniter affesta pellis ægrotum vellicat, hinc scilicet pruritus, ex quo ulcera, unguibus namque discissa caro procacem ad interiora manum invitat. Inductæ indè vulneribus crustæ, & squammæ totam corporis faciem obducunt. His autem squammis alendis fluens purulenti humoris vena aperitur; quæ, veteribus non sine dolore è corpore decidentibus, in novas crustas concrefcit. Antequam morbus ad ultimam desperationem deveniens medicas manus recuset, pustulas refert albentes, inæquales, lucidas, & albâ cuspidè, rubenti sive albenti basi, quibus totum corpus disseminatur. Omnia sanè hæc nostro systemati quadrant.

Namque subtiles illi vermiculi in epidermem irreperentes, factâ sibi per illam viâ ad cuticulam penetrant, eamque, que tactus sedes est, aculeis appetentes, pruritus causant molestissimum. Hinc aperto sibi ad interiora aditu, glandulas papillares sub cuticula delitescentes aggrediuntur; ex quo fervere humores atque in pustulas illas albenti cacumine, rubrâque basi ebullire contingit. Hisce alendis pustulis humor è glandibus stillat perpetuus, & pro vario ægroti temperamento sive bilioso, sive sanguineo, sive melancholico, varius indè etiam pustularum color, sicut & lepræ genera à Medicis distincta. Affestæ carnis color immutatur, pili tenuiores, & flavi redduntur; superficies, quæ lepræ subest, deprimitur; ac tandem contagiosus eo morbo nihil est. Hæc omnia prona sunt; carnem enim depascentes vermiculi, id efficiunt, ne sanguine ultra & humoribus vegetetur; quare depasci illa facilis, reparari difficultis: hinc pili ex glandulis corruptis & abrosis difficultè humorem trahentes, colore efficiuntur pallenti, & languescunt, veluti plantæ in arido, & petroso solo.

Cum autem vermes motu sint, aviditate & numero ultra fidem, hinc facile ex uno in aliud corpus transmeant; quare validum vegetumque virum adorti, pruritus statim excitant, salvis interea omnibus manentibus, ac sanguinis & humorum œconomia ne minimum quidem turbata. Sed brevis hæc rerum tranquillitas; namque insecta illa cum primùm ad glandulas penetraverint, omnia turbant, caro statim squammis, & crustis obducitur, sanies undique stillat. Hujus purulenti humoris materiam suppeditant capillares quædam venæ, quarum abrosâ à vermibus ora jugem stillant serum, in saniem & squammas concrefcens.

Porò sanguinem melancholicum pingrem, acrem, viscidum &c. lepræ causam, & originem esse vix mihi persuaserim; cur enim alioquin non eadem sanguinis,

& humorum dispositiones in omnibus, in quibus prima suborientis morbi præludia deprehenderentur? Paria etiam animadvertentur in iis, qui morbum contagione contrahunt; nisi id maluerimus, noxias sanguinis qualitates unâ cum morbo transmitti. Hæc autem omnia neque in animum inducere possumus, atque ne inducamus experientia ipsâ cogimur, quippe quæ contagione quidem contrahi morbum demonstrat, quanquam nihil primò de tota sanguinis œconomia immutatum appareat. Fateor quidem non desuisse Medicos, qui interiora prius depasceremorbium, quam in externum prodeat, suspicantur; sed mallem opinionis suæ certiora ab illis argumenta afferri.

Tantum profecto abest, ut sanguis ille viscidus &c. lepram inducat, ut potius à lepra ipse induci videatur. Sanguinem enim melancholicum vitiatum, indigestum, ac malè excoctum chymus efficit; indigestum chymum reddit tenuis stomachi, & sanguinis calor; quæ planè omnia ex defectu spirituum vitalium & admixtione humoris visceris, crassioris, lentis, terrestris derivata seimus. Porò hæc omnia in nostra hypothesi plana sunt, & ultrò sequuntur. Morbum hunc cancerum esse universalem ex Avicenna supra animadvertimus; quare sicut in cancro totius morbi origo ex corruptione glandulæ, cujus turbati œconomiam contigit, repetitur; corruptâ enim in glandulâ diutius retenti humores, & fermentari inter se, acescere, simulque corrumpi coguntur; ex quo in venenum mordax transmutati, virus in partes ulceri proximas inferunt. Cum autem humor iste acer ope circulationis in vasa reducatur, primò quidem tenuem efficit alterationem; sed berevè vim suam exerens, totam sanguinis massam corrumpit; ut ab eo pernicioso morbo convalescendi vix alterum suppetat remedium, quàm, ut refectis morbo affectis partibus, noxia sanguinis, & humorum qualitas corrigatur.

In lepra tamen sicuti vis morbi major, ita latior corruptio; omnes enim corporis partes lepra affectæ, vermibus scatent, eandemque referunt acris humoris malignitatem, quam supra in cancro animadvertimus. Semel autem turbatâ œconomia glandularum, quæ per totam corporis faciem infra cuticulam disseminantur; sicut & arteriis, nervis, venis, vasis lymphaticis, ex quibus constituta glandula, corruptis, sive loco submotis, facile humores acescere, atque fermentari contingit. Cum autem humores illi ita affecti ad cor & ad sanguinis massam per circulationem delati fuerint, nihil imperturbatum relinquunt; nec modicum ad eam confusionem augendam conferre potest chymus malè excoctus, & digestus defectu caloris, qui partibus totius corporis poris, unde vitalis humor effluit, vel totus evaporat, vel alimento carens extinguitur.

Ad hæc sanguinis, inter fluendum, contractæ ferositates, & salsi illi humores, qui per sudorem distillantur, simulque fuligines, eum per apertos à natura meatus emitti

non possint, sanguinem ipsum acriorem, crassiolem, seigniolemque efficiunt. Accidere etiam potest, ut sanguinis calor, contrariis planè causis, veluti insuetâ & violentâ fermentatione, seu transpiratione plus nimio auctus, in toto corpore vehementem illam humorum conturbationem, qualem lepræ adscripsimus, inducat.

Ex his omnibus facile intelligimus, primam lepræ originem ad vitiatam quidem corporis, & sanguinis habitudinem ita referri potuisse, ut propior, & immediata causa ex vermiculis epidermim, pellem, glandulas, & carnem depascentibus deducatur. His enim accepta referuntur totius sanguinis corruptio, calor vitiosus, omnia tandem lepræ symptomata, ac tanta morbi pernicitas, quæ vix ac ne vix quidem morbo jam veterascente medicaminum vi retardatur.

Morbus iste in nostris regionibus sicut & in septentrionalibus rarior, sub climatibus fervidioribus, & in Oriente frequentior est, ubi insecta illa sive copiâ, seu vividiori ad nocendum virtute magis polent. Mala vestium, cubilium, domorum habitudo plurimum alendo morbo confert, sicut & leproforum multitudo morbi contagione lepram propagat. Hinc cautiones illæ à Moysè præscriptæ, ut à communi convictu leprosi arcerentur, ut fordes omnes usu balnearum detergerentur; fordes enim, uti jam innuimus, morbus gaudet.

Vestium lepram, de qua Moyses, multò difficultius assequeremur, variantibus maxime eâ de re variorum sententiis. Rabbinis nonnullis [Mose Bar-Nachman.] placuit, Divino tantum prodigio lepram vestium, & in Chanaanitidem tantummodò immittam, quo ultionis genere desciscentes à fide Judæi punirentur. Maluerunt alii per transpirationem, veluti canali quodam, corporum lepram ad vestes transmitti; [Abarbanel] quæ causa est, inquam, cur rubentes, viridesque maculæ in leproforum vestibus non rarè appareant. Nec sanè vitium illud vestium lepra appellaretur, nisi analogiâ quadam ad lepram corporum referretur; veluti quia vestium colorem immutet, contagione inter vestes morbus communicetur, pannos abrodât, ac tandem sensim augeatur; hanc enim nobis ejus rei ideam Moyses ingessit (k). Si quis inquit ille, in panno, sive in tela, sive in pelle quacumque maculas aliquas subvirides, vel subrubras animadverterit, statim suspicionem aliquam de lepra concipiat. Quare delatus ad Sacerdotem pannus, ejus jussu septem diebus clausus afferretur; quo temporis spatio si maculæ crevisse deprehendantur, statim igni res illa veluti leprâ infecta addicatur.

Si verò, inquit Moyses, idem in maculis status manserit, lotus pannus ad alios septem dies custodiatur; si post id temporis maculæ non auctæ quidem, permansisse tamen deprehendantur, igni nihilominus res illa tanquam impura tradenda; certum enim lepræ indicium est, vel saltem macula ipsi flammæ inhaerens, quam scilicet igne

i lib. i. cap. 14. de Medic. Aegypt.

k Levit. 13. 49. &c.

Levit. 13. 26.
Hinneb che-
bab.

igne expiari oportet. Si verò macula illa, vel locus, qui lepræ suspitionem induxit, eundem exhibeat colorem, eandemque servet habitudinem, quam pannus ille igne crematus haberet (1), nempe locus esset reliquâ superficie depressior; statim frustum à reliquo panno avellatur. Tandem si post hæc omnia, indicia lepræ in vestes gliscens deprehendatur, ubi scilicet nulla antea observata fuerant; tunc vestis igne damnetur; immunis verò pronuncietur, si nulla extent ejus rei indicia; tunc enim semel prius, iterumque lota pura esto. Hæc de lepra vestium Moyses; en nostræ eâ de re conjecturæ.

Hanc igitur lepram ex eadem vermium pannos vitiantium causâ derivandam censeo.

Tineas, quibus panni diutius inclusi corrumpuntur, vermes esse, res est apud omnes exploratissima. Scitum est etiam male paratas pelles huic incommodo præceteris exponi, quemadmodum & tineis frequenter sciant aulæ Arvernæ pinguioribus lanis contexta. Huic malo repositis inter panni plicas candelis occurritur; vermes illi pronam ceram nacti, relicto panno, candelam abrodunt. In Regionibus soli espositis, & eâ potissimum ætate cum parandi pelles & lanas ars minus erat explorata, majus certè incommodum pannis omnibus, & vestibus ex tineis timebatur. Cum autem nec vestes per eam ætatem frequenter immutari consuevissent, nec id facile potuissent Israelitæ in deserto iter agentes, sicut & per eam occasionem nullus esset balnearum usus; hinc facile eorum vestes contrahere sordes, adeoque & vermes potuerant. Carbasinis quidem telis præ aliis omnibus tineæ parcere consueverunt; pannis verò cæteris, ac telæ ex retorto pluribus filamentis flamine contextis, plus ab his vermibus, nec minus sanè quam cæteris aliis pannis, timendum fuerat. Facile etiam frequentes erant apud Judæos vestes ille, quarum deinde usum Moyses inhibuit; ex lino nempe, & lana contextæ, quod certè panni genus contrahendis tineis aptissimum est.

Eâ hypothesi semel constitutâ, ut in lepra vestium à Moyse significatâ vermes, vestes illas & pannos abrodentes, planum est concipiamus. Coloris in panno mutatio, macularum vitium auctum, depressior superficies, veluti si igne afflata fuisset; hæc, inquam, omnia commodè explicantur, si vermes inducamus vestimenta infestantes; dum potissimum morbidiorem aliquam panni partem nacti fuerint. Facile infecta illa ex uno in alterum locum transfirant, & dum sedem immutant, priorem regionem adè vastatam relinquunt, quasi si flammâ afflatus esset locus. Crassiora enim, & solida filamenta, ipsaque panni textura manet; cum interim tenuior superficies, ac lanæ villus depasti sint.

Jubet igitur Moyses, vestes illas, ut primum certum lepræ indicium exhibuerint, igne absumi; neque enim fieri potuisse creditur, ut à vermibus, quibus sca-

lent, repurgarentur; sicut eam adhibendam cautionem censuit, ne lues in reliquis vestes propagaretur.

Quin & id consilium habuisse Moyses potuit, ne scilicet lues ex vestibus in homines transfret; quanquam enim in nostro climate & vestendi consuetudine vix contingat vestium vermes ad homines transfire, non est tamen cur paria de eorum climate arbitremur. In ferventibus enim regionibus infecta abundant magis, quam in septentrionalibus; neque Moyses etate humanis commodis aded ars & inventa, hominum servierant, quemadmodum nostrâ, qua & cætera omnia, & artes ipsæ mechanicæ in parandis telis, pannis, & pellibus ad ultimam perfectionem devenerunt.

Quicumque Sinicas regiones excurrunt, quantam Sineses illi adhibeant diligentiam curandis vestibus, & pellibus, ne quid vermium per ætatis fervorem contrahant, nobis retulerunt. Porro pelles & pelliceas vestes frequentes apud Hebræos obtinuisse Sacra Scripturâ ipsâ referentur. Earum usus in velamentis Tabernaculi, in tentoriis militum, in vulgaribus Prophetarum vestibus occurrit. Moyses eâ de re sermonem habet Levit. capp. 11. 32. & 13. 48. 59. & 15. 17. veluti de re in vestibus, & culcitris usitatissima. Quid Veteres Heroes? Nonne exuviis urforum, tigridum, leonum, aliarumque belluarum induti pinguntur? veluti, ait Festus, si eo indicio priorum hominum vestes nobis designarentur. Arabes, Turcæ, Scythæ, Pannonæ, Moschi nostrâ etiam ætate pelle in vestibus, culcitris, tentoriis, mensis adhibent. Pelles sanè omnes, & vellera, nisi sedulâ arte parentur, vermes facile, eamque, quam Moyses vocat lepram vestium, contrahunt.

Porro de vermibus, vestimenta corrumpentibus frequens est in Sacra Scriptura sermo, veluti si res esset eâ ætate exploratissima. Job. c. 9. ait (m): *Quasi putredo consumendus sum, & quasi vestimentum quod comeditur à tinea.* Salomon in Prov. 25. 20. *Sicut tinea vestimento, & vermis ligno; ita tristitia viri nocet cordi.* Hai. 51. 8. *Sicut vestimentum, sic comedit eos vermis, & sicut lanam, sic devorabit eos tinea (n).*

Adium Lepra, de qua Levit. 14. & c. Israelitis, cum potissimum in Ægypto versarentur, notissima creditur; nec sanè in Chanaanitide, quò ipsi transmigrabant, lues erat extranea; quod enim in deserto eâ de re Moyses fancivit, id sanè ad futuras gentis sedes referendum fuerat; cum nullæ tunc essent populo gædes, quibus à lepra caveret. Ita verò Moyses de lepra domorum. Cum in parietibus domus inæqualis superficies non sine subviridi, vel subrubro colore infecta apparuerit; statim eâ de re monitus Sacerdos a portari omnia è domo, atque vacuum septem diebus clausam custodiri præcipiet. Eo temporis spatio evoluto, si indicia morbi crevisse, atque lues intimius penetrasse deprehendatur, avulsi è pariete lapides in locum extra Urbem immundum projici-

m Job. 13. 28.

n Vide etiam
Ose. 5. 12. Isai.
50. 9. Ps. 38.
12. Eccli. 42.
13.

proiciantur, tum & parietes abradi, & crasum pulverem extra Urbem spargi præcipiet. Demum novâ calce oblita interiora domus, atque puris lapidibus in locum impurorum substitutis, oblato prius pro ejus expiatione duorum passerum sacrificio, salva erunt omnia. Si quid tamen deinde veteris lepræ occurrerit; tunc inveterati, & pernicis morbi indicium esto; quare everfa statim domus rudera omnia extra Urbem in locum impurum projiciantur. Hæc Moyses; hæc verò eâ de re nostræ conjecturæ.

o Vide Journal.
de Savansan.
1668.

Ope microscopii (o) vermicali quidam lapides abrodentes detecti sunt, quos colore nigricantes, duabus lineis circiter oblongos, tribus lineis quadrantibus latos, testâ subnigrâ munitis, describunt. Addunt etiam tribus lineis pedibus capiti proximioribus ex utroque latere instructos esse, pediculi instar, sicut & caput habere pro reliquo corpore crassius; gulam ferunt pro reliquo mandibulis in crucis modum conformatis paratam; has autem mandibulas semper habent expeditas, atque instar circini quadripartiti lateris remouent; oculos tandem gerunt rotundos nigricantesque. Mortaria pariter vermicolorum, tineis casei nihilo minorum, exercitus rodit: subnigri illi, & quatuor longioribus pedibus ex utroque latere instructi. Neque est cur eâ de re vehementer miremur, cum nihil frequentius occurrat, quàm corallii ramusculi, atque conchæ pulcherrimæ vermibus perviæ, quin & vitri vermiculati frustum memorant, è cujus plures etiam forulis educti vermes. Hæc igitur insectorum genera, à quibus nec lapides, nec parietes immunes sunt, cavenda Moyses edixit. Solent autem vermes illi humi-

dis ædibus, facilè suis aculeis perviis, delectari; hinc color subviridis vel subrubrus inductus; hinc etiam situs quidam, & maculæ ex humoris affluentia ressaltantes. Lapidés emarcescunt, quin & in grana resolvuntur, postquam tenuiores compagine vermes abroserunt; ita contigit non rarò, ut mortaria ipsa ultrà dissoluta in sabulum abeant, postquam scilicet tenuè illud, & imperceptibile gluten vermes devorarunt.

Sunt igitur facilè vermes illi lapidum, & mortariorum, quos Moyses lepræ domorum nomine designatos voluit; quemadmodum & mala ab illis causata omnia ipsissima sunt, quæ Moyses eidem lepræ attribuit. Nec sanè abs re sunt cautiones illæ in Lege præscriptæ, cum nostrâ hypothesi apprimè quadrantes. Primò igitur sedulò observandum præcipit, an maculæ illæ subvirides, seu subrubræ spatio septem dierum increverint; nempe an vermes opus suum vehementer promoverint. Detecto luis argumento, statim avulsi lapides, & crasi parietis pulvis in locum extra Urbem remotum projiciantur; ne quid scilicet ab infectis illis mali Urbi immineat. Tandem si omnes illæ cautiones non satis malo occurrisse deprehendantur, nec pestis gliscere desierit, tunc domus deicienda; neque enim fieri potuisse credidit Moyses, ut vermium perviciæ priori remedio occurreretur; quare deiciendam ædem censuit, ne omnes contagione corrumpereentur.

Consule nostram Dissertationem in morbum Jobi, ubi eam in rem plura congestimus, demonstrare conati, venereos morbos & lepræ genus esse, & apud Veteres non ignotos.

DISSERTATIO DE MOLOCH DEO AMMONITARUM.

CUM tria sint Deorum nomina, quorum in scriptis Mo-
saicis mentio recurrit, nempe
Moloch, Phegor, & Cham-
mos; singulis dissertationi-
bus agendum de illis seorsum
constituimus. Par est enim ut de vetustis-
simis, quæ uspiam occurrant, Numinibus,
quorum alioquin frequens est in S. Scri-
pturâ mentio, atque Israelitis sæpissimè
fuerunt officulo, exactius aliquid af-
feratur in medium. Primus igitur pro-
deat, qui primus etiam in Scriptura legi-
tur, Moloch; de cujus figura, genio,
cultu, cultoribus, quemadmodum & de
affinitate cum cæteris Paganorum Numi-
nibus, disquiramus. Qua in re non par-
ticipet. Calmet. Tom. I.

vo nobis erunt adjumento doctissimorum
Virorum [a] de hoc argumento Lucubra-
tiones, quibus novi aliquid de nostro ad-
jungendum suscipimus.

Cautum est Israelitis (b), ne filios suos
per ignem traducere usquam in cultum.
Moloch audeant; quod etiam præceptum
Moyses iterum validius inculcans (c), la-
pidum ab universo populo injiciendorum
supplicium in transgressores edicit; tum
Dei verbis hæc addit: *Ego ponam faciem
meam contra illum, succidamque illum de
medio populi sui, eo quod dederit de se-
mine suo Moloch, & contaminaverit San-
ctuarium meum, & polluerit nomen san-
ctum meum. Quod si negligens populus
terra & quasi parvipendens imperium meum*
L di-

a Selden. Syn-
tag. de Diis
Syr. Spencer.
de legib. Hebr.
ritual. l. 2. c.
10. Voss. de
orig. & progr.
Idol. l. 2. c. 5.
b Levit. 17.
21. De semine
tuo non dabis
ut consecretur
Moloch.
c Levit. 20. 2.
&c.